

Józefa Kostek, *Osiński Kazimierz Marian (1883–1956)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Józefa Kostek, *Osiński Kazimierz Marian (1883–1956)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 301

OSIŃSKI Kazimierz Marian [zwyczajowo: Kazimierz Maria] (1883–1956), architekt, społecznik, publicysta, animator kultury, przewodnik, teozof, literat

Ur. 14 grudnia 1883 r. w Przemyśle jako syn Michała, urzędnika i Natalii z Matzów.

W latach 1894–1896 uczeń gimnazjum w Przemyśle, kontynuował naukę w Krakowie, gdzie zdał w 1903 r. egzamin dojrzałości, następnie podjął studia na Wydz. Architektury Politechniki Lwowskiej. Uczęszczał także na wykłady z zakresu archeologii polskiej i powszechnej, historii sztuki, filozofii ścisłej, etnografii, literatury polskiej oraz językoznawstwa ogólnego na UJK. Był asystentem Krajowej Ceramicznej Stacji Doświadczalnej we Lwowie. Po uzyskaniu w 1908 r. dyplomu inżyniera architekta, powrócił do Przemyśla i rozpoczął praktykę zawodową w pracowni Stanisława Majerskiego.

Jego pasja kolekcjonerska przyczyniła się do stworzenia w 1909 r. TPN w Przemyśle, któremu przekazał własne zbiory oraz współdziałał przy jego zorganizowaniu. Pełnił w nim funkcję kustosa zbiorów muzealnych. Równocześnie był przew. komisji kontrolującej Związku Muzeów w Polsce oraz zastępcą konserwatora lwowskiego na okręg przemyski. Jako architekt projektował obiekty sakralne i świeckie w

Miękiszu Nowym, Witoszyńcach, Maćkowicach, Lwowie, Grochowcach, Sieniawie, Radymnie, Prałkowcach oraz Przemyślu i Nowym Mieście.

Był założycielem Archiwum Akt Dawnych Miasta i Ziemi Przemyskiej, Tow. Miłośników Przemyśla i Tow. Młodych Miłośników Przemyśla. Wraz z Mieczysławem Orłowiczem opracowywał w 1917 r. przewodnik po Przemyślu. Uczył rysunku w Gimnazjum im. J. Słowackiego w Przemyślu w r. sz. 1922/1923, później przedmiotów zawodowych w Państwowej Szkole Budowlanej w Jarosławiu. W latach 1928–1933 kierował Miejskim Biurem Budowlanym w Przemyślu.

Zmobilizowany w I i II wojny światowej dosłużył się stopnia kapitana saperów. Podczas I wojny przebywał w twierdzy Przemyśl, wówczas przyczynił się do uchronienia zabytkowych dzwonów i blach miedzianych na kościołach i pałacach przed rekwizycją austriacką. Po klęsce wrześniowej 1939 r. przedostał się do Palestyny i Egiptu. Tam zetknął się z okultyzmem i zainteresował teozofią. W grudniu 1947 r. powrócił do ojczyzny i objął ponownie funkcję kustosza, następnie dyrektora Muzeum. Pod koniec lutego 1949 r. został z tej funkcji odwołany z przyczyn politycznych. W r. szk. 1949/1950 uczył ponownie w Państwowej Szkole Budownictwa w Jarosławiu. Po aresztowaniu 20 października 1950 r. został skazany na 3 lata więzienia.

Pracował społecznie w wielu przemyskich tow. i organizacjach, pełniąc ważne funkcje w ich zarządach. Prowadził działalność popularyzacyjną, publikował w czasopismach lwowskich i krakowskich. Redagował „Rocznik Przemyski”, tyg. „Ziemia Przemyska”, dwu-

tyg. „Prawda Przemyska”. Założył i redagował czasopismo literackie „Wzloty” (1934–1939). Współpracował z rozgłośnią radiową we Lwowie. Podejmował prace naukowo-badawcze z zakresu etnografii i archeologii oraz literackie („Pramowa człowieka”, dramat sceniczny „Gigant”).

Zmarł 4 lutego 1956 r. w wieku 72 lat i pochowany został na cmentarzu głównym przy ul. J. Słowackiego w Przemyślu.

Odznaczony m.in. Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi, odznaczeniami brytyjskimi i egipskimi za wojnę 1939–1945; odznaką honorową „Gwiazda Przemysła”.

Bibliografia: AP w Przemyślu, I Państwowe Liceum i Gimnazjum w Przemyślu, sygn. 96, 97; Arch. Działu Historycznego MNZP; *Sprawozdanie zarządu za czas od 1.I.1913 – 31 XII. 1922*, „Rocznik TPN w Przemyślu za rok 1913–1922”, t. 3 (1923), s. 30, 32,-33, 37-42, 50, 55; „Rocznik TPN w Przemyślu za rok 1909–1911”, t. 1 (1912); „Rocznik TPN w Przemyślu za rok 1912”, t. 2 (1913).

Bialic D. I., *Osiński Kazimierz Marian*, W: *Polski słownik biograficzny*, t. 24, s. 338-339; Felczyński Z., *Kronika Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu 1909–1979*, W: *70 lat Towarzystwa Przyjaciół Nauk*, Przemyśl 1979; Filarcka B., *Życie kulturalne w Przemyślu w okresie II Rzeczypospolitej*, Przemyśl 1997, s. 131-133; Kostek J., *Dzielectwo wieków*, Przemyśl 2007; Taż, *Przeszłość – przyszłości. Dzieje Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej*, Przemyśl 2000; Krajewski M., *Kazimierz Maria Osiński*, W: *Z dziejów kultury i literatury Ziemi Przemyskiej*, t. 2, Przemyśl 1973, s. 373-375; Kunysz A., *Inż. Kazimierz Maria Osiński współtwórca Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu*, Przemyśl 1984; Turczak Ł.F., *Informator Muzeum Ziemi Przemyskiej*, Przemyśl, 1966 s. 7-10, 12-19, 21, 26-27; Wolski K., *Inż. Kazimierz Osiński*, „Rocznik

Przemyski” t. 9 (1958); Wolski K., *Towarzystwa Przyjaciół
Nauk w Przemysłu 1909–1959*, Przemysł 1959, s. 6-20.